

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 836/19

לפני: כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופטת י' וילנר

העותר: יאיר ספראי

נגד

המשיבה: רשות המיסים - משרד האוצר

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותר: עו"ד ורד כהן
בשם המשיבה: עו"ד עמרי אפשטיין; עו"ד טליה נעים

פסק-דין

השופט ג' קרא:

1. עתירה נגד המשיבה בגין הליכי גביית חוב במיסי ייבוא (מע"מ ומס קניה) בשל ייבוא אישי של כלי שיט, בעת שכלי השיט מבקשים לצאת ממימי החופין של מדינת ישראל. העותר, בעלים של כלי שיט העוגן במרינה בישראל ונרשם בשנת 2010 ברשות הספנות והנמלים תחת דגל ישראל, טוען כי מעולם לא נדרש לשלם מס קניה ומע"מ, מיסי ייבוא בגין כלי השיט, אולם משנדרש לעשות זאת שילם את המס ביום 16.11.2017. העותר כופר בקיומו של חוב מס, שאותו שילם כפי שנדרש, וטוען כי החוב התיישן עם כניסת כלי השיט לישראל לראשונה.

לטענתו, החל מיום 1.1.2017 נוקטת המשיבה במדיניות חדשה בכך שהיא גובה מיסי ייבוא מכל כלי שיט העוגן במרינות בישראל בניגוד לפקודת המכס [נוסח חדש], להנחיות היועץ המשפטי לממשלה ולהנחיות הכלליות באוגדני אגף המכס והמע"מ. עוד טוען העותר כי המשיבה החילה נוהל חדש ליציאה וכניסה של כלי שיט לישראל ולפיו

יש לראות בכלי השיט כטובין שיש להצהיר עליו לפי סעיף 40 לפקודת הנמלים [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הנמלים); כי הדרישה לתשלום מיסים כאמור אינה מעוגנת בהוראת חיקוק מוסדרת; וכי לא קיימים תנאי חוקיות יבוא כלי שיט לישראל שהוסדרו על ידי רשות הספנות והנמלים.

2. בעתירה, שהוכתרה כדחופה, מבקש העותר כי בית משפט זה יצהיר ויקבע כי אין לראות בכלי שיט כ"טובין" על פי פקודת הובלת טובין בים, חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 ופקודת המכס [נוסח חדש]; כי חלה התיישנות על חוב בגין ייבוא כלי שיט; כי המשיבה אינה יכולה לפעול לגביית מיסי ייבוא מכוח סעיף 40 לפקודת הנמלים והליכי הגבייה שהיא נוקטת בטלים ומבוטלים; כי מדיניות גביית מיסי ייבוא מבעלי כלי שיט החל מיום 1.1.2017 וגביית מס קנייה באופן רטרואקטיבי לפני 28.8.2013, מועד כניסתו לתוקף של תיקון 28 לצו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין, התשע"ג-2013 בתוספת לצו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין, התשע"ב-2012 (להלן: תיקון 28 לצו תעריף המכס והפטורים ו-צו תעריף המכס ומס הקניה), אינה חוקית; כי מס הקניה שהוטל על כלי שיט בתיקון 28 לצו תעריף המכס והפטורים – אינו חוקי ולכן מבוטל.

כן התבקש צו על תנאי המופנה אל המשיבה ומורה לה לחדול באופן מיידי מהליכי גביית חוב במיסי ייבוא (מע"מ ומס קניה) בגין ייבוא אישי לכאורה של כלי שיט, הננקטים כלפי בעלי כלי שיט העוגנים במרינות בישראל בעת שאלו מבקשים לצאת מימי החופין של ישראל ומתייר המגיע לביקור ארעי עם כלי שיט לעגון במרינות בישראל לפי תקנה 53 לתקנות הנמלים (בטיחות השיט), התשמ"ג-1982. כמו כן התבקשו צווי ביניים ודיון דחוף בעתירה. הבקשה לצווי ביניים נדחתה בהחלטתי מיום 24.2.2019.

3. עמדת המשיבה היא כי דין העתירה להידחות על הסף בשל קיומו של סעד חלופי מכוחו של סעיף 154 לפקודת המכס, החל גם על מיסי ייבוא. סעד זה הוכר בפסיקת בית משפט זה כסעד חלופי לרבות בשאלת חוקיות מיסי הייבוא בעניינם של כלי שיט וכיום מתנהלים הליכים אזרחיים בבתי משפט השונים בעניין שמעלה העתירה כאן, בין היתר על ידי באת כוחו של העותר. המשיבה עמדה על כך שהעותר בחר שלא לפתוח בהליך אזרחי מכוח סעיף 154 לפקודת המכס, אשר יש להגישו עד שלושה חודשים מיום תשלום המס (כאמור בסעיף 154(ב)), אלא הגיש עתירה זו בחלוף כ-15 חודשים ממועד תשלום המס וטענה כי אין לאפשר לו לעקוף את הוראות דיני המס באמצעות העתירה. המשיבה גם ציינה כי ביום 12.12.2017 הגיש העותר, באמצעות באת-כוחו כאן, עתירה מנהלית בעניין זה ובקשה להכרה בה כתובענה ייצוגית (ת"צ (מחוזי-י-ם) 23273-12-17), במסגרתה ביקש השבת תשלומי מיסי הייבוא שנגבו וסעד הצהרתי לפיו המשיבה אינה

רשאית להמשיך בגביית מיסי הייבוא האמורים. המשיבה הוסיפה כי עתירה דומה שהוגשה מטעמו של אחר על ידי באת כוחו של העותר נדחתה זמן קצר לפני הגשת העתירה (ת"צ (מחוזי- י-ם) 43164-04-17 טפיו נ' מדינת ישראל) ובערעור שהוגש עליה לבית המשפט כאן עומדת בקשתו של המערער שם למחיקתו.

עוד טענה המשיבה כי במתכונתה הנוכחית אין העתירה האכסניה המתאימה לדון ביתר הסעדים שהתבקשו ודין העתירה להידחות על הסף, גם ביחס אליהם. נטען, כי הטענות ביחס לסעדים הנוגעים לשימוש בסעיף 40 לפקודת הנמלים ולביטולו של התיקון לצו תעריף המכס ומס הקניה שלובות בטענות העותר בעניין חוקיות החיוב במיסי ייבוא; כי העותר לא עמד בחובת מיצוי ההליכים ביחס לסעדים אלו ולא פנה לרשות המיסים ביחס אליהם; וכי הטענות שהועלו בעניין ביטול התיקון לצו נטענו "במידה רבה בעלמא" ללא פירוט עובדתי ומשפטי מספק. לפיכך, הגם שעמדת המשיבה בעתירה דומה אחרת (בג"ץ 4594/17 כלי שיט sunshine נ' רשות הספנות והנמלים, משרד התחבורה (3.12.2018) (להלן: בג"ץ 17/4594)) היתה כי בית המשפט כאן הוא הפורום המתאים לדיון בשאלת הגבייה באמצעות שימוש בסעיף 40 לפקודת הנמלים וביטול התיקון לצו, הרי שדין העתירה להידחות על הסף גם ביחס לסעדים אלו בשל אי מיצוי הליכים מטעם העותר עצמו. עוד הדגישה המשיבה כי הגשת העתירה בחלוף 15 חודשים ממועד תשלום חוב המס עומדת בעוכרי העותר.

4. דין העתירה להידחות על הסף. כאמור בתגובת המשיבה, טענות דומות הובאו לפתחו של בית משפט זה בבג"ץ 4594/17 (ובבג"ץ 18/1866, שנשמע במאוחד), ונדחו על הסף, לאחר שנשמעו טענות הצדדים, בשל קיומו של סעד חלופי ותוך חיוב בהוצאות לאחר שבאת כוח העותר שם, שהיא גם באת כוח העותר כאן, עמדה על העתירה ללא טעם טוב לכך. וראוי היה כי באת כוח העותר בעתירה הנוכחית תציין את העתירה הקודמת ואת שנפסק בה.

5. לגופו של עניין, סעיף 154 לפקודת המכס מאפשר לשלם את המס המתבקש תחת מחאה ולפנות לבית המשפט בתוך שלושה חודשים מיום התשלום, בתובענה להחזרת התשלום. זאת, גם כאשר המחלוקת עם רשויות המס נוגעת לשאלת החבות במס. לפיכך, מקומם של הסעדים המתבקשים בעתירה שלפנינו, ככל שהם נוגעים לחוקיות החיוב במס, בהליך האזרחי שהיה בידי העותר לנקוט.

6. באשר ליתר הסעדים, הנוגעים להליכי גבייה מכח סעיף 40 לפקודת הנמלים ולאיי חוקיות מס הקניה בצו תעריף המכס ומס הקניה, מקובלת עלי טענת המשיבה כי טענות

העותר לגביהם הועלו ללא ביסוס עובדתי ומשפטי מספיק וכי הוא אף לא מיצה הליכים בכל הנוגע אליהם. פניותיה של באת כוחו לרשות הספנות והנמלים ולמשרד הכלכלה (כאשר חלק מן הפניות כלל לא צורפו לעתירה), אינן מהוות פניה לגוף המתאים והרלוונטי, אינן כוללות את מלוא הטענות שהועלו בעתירה בהקשר זה והן אף לא נעשו בעניינו של העותר כאן (ראו בג"ץ KRYKUN OLEKSANDR 8459/17 נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (11.2.2018)).

7. הנה כי כן, העותר לא נקט בהליך אזרחי בשל חיובו במס, אלא הגיש, ביום 12.12.2017, בסמוך לתשלום המס שנדרש ממנו, עתירה מנהלית ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ובהמשך, ביום 3.2.2019 הגיש העותר את העתירה המונחת לפנינו כעת. פרק זמן ארוך זה אף לא נוצל למיצוי הליכים ממשי ובצדק גרסה המשיבה כי הדבר צריך להיזקף לחובת העותר.

8. לפיכך, העתירה נדחית על הסף. העותר יישא בהוצאות המשיבה בסך של 3,500 ש"ח.

ניתן היום, כ"ו באלול התשע"ט (26.9.2019).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת